

TER ONDERTEKENING

Aan: SCM

Erfgoed en Kunsten

Van

Datum

24 mei 2023

Referentie

38631581

Bijlagen

3

Intern OCW afgestemd

FEZ

Interdepartementaal

afgestemd

FIN, BZK, EZK

nota

Kamerbrief Verkenning financiering monumentenzorg

Aanleiding

Hierbij ontvangt u de Kamerbrief Verkenning financiering monumentenzorg. Vanwege de inhoudelijke samenhang is het van belang dat u deze brief tegelijk met de beleidsreactie op de beleidsdoorlichting Erfgoed aan zowel de Eerste als Tweede Kamer aanbiedt. De brief moet uiterlijk 8 juni worden verzonden om geagendeerd te kunnen worden voor het commissiedebat over Erfgoed op 21 juni.

Geadviseerd besluit

Akkoord met verzending van bijgaande brief tegelijk met de beleidsreactie op de beleidsdoorlichting erfgoed aan de Eerste en Tweede Kamer.

Kernpunten

- In de Hoofdpijnenbrief cultuur heeft u aangekondigd te verkennen hoe kwaliteit, samenhang en stabiliteit binnen het financieringsstelsel voor monumentenzorg kunnen worden versterkt en vernieuwing vorm kan krijgen.
- Tijdens het afgelopen WGO Cultuur heeft u toegezegd de Kamer voor de zomer te informeren over de voortgang van dat traject.
- Uit de beleidsdoorlichting erfgoed en eerdere evaluaties blijkt dat monumenten in Nederland er in algemene zin goed bij staan, maar dat er ook uitdagingen zijn voor de toekomst.
- Datzelfde geldt voor het financieringsstelsel voor monumentenzorg.
- In de brief zet u uiteen hoe de financiering van onderhoud, restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten is ingericht.
- U legt ook uit dat een verkenning van het gehele financieringsstelsel voor monumentenzorg tijd kost. Een bruikbaar resultaat vraagt om zorgvuldige analyses en afwegingen, maar vooral om een uitgebreide dialoog met het veld.
- In de verkenning heeft u onderscheid gemaakt tussen onderdelen waarvoor op korte termijn actie mogelijk en noodzakelijk is en onderdelen waarvoor meer tijd nodig is.
- U beschrijft per instrument welke stappen u al heeft gezet en welke nog nodig zijn.
- Op basis van de eerste bevindingen van de verkenning neemt u nu een aantal concrete maatregelen (zie hieronder).
- U betreft in het vervolg van de verkenning ook het Caribisch deel van het Koninkrijk.
- U betreft in het vervolg van de verkenning ook de kerkenvisies.
- U informeert de Kamer in 2024 over de resultaten van de vervolgstappen.

Toelichting

In de brief kondigt u een aantal maatregelen aan. Hieronder worden die per maatregel toegelicht.

Leningen Nationaal Restauratiefonds (NRF)

- Het kabinet verhoogt de limiet van de achterborg garantieregeling met € 120 miljoen naar € 500 miljoen zodat eigenaren van monumenten ook in de toekomst aanvullende financiering kunnen krijgen.

Op 26 april is in de MR besloten over deze verhoging. In deze brief presenteert u dat aan de Eerste en Tweede Kamer. U stuurt het Toetsingskader Risicoregelingen Rijksoverheid als bijlage mee. Dit is onderdeel van het formele traject om de achterborg te verhogen.

- U verhoogt het fonds voor verduurzaming van niet-woonhuis monumenten in 2023 eenmalig met € 7,5 miljoen vanwege het grote aantal aanvragen.

U benut hiervoor het bestaande budget voor de verduurzaming van monumenten door eigenaren via laagrentende leningen te ondersteunen bij het verduurzamen van hun monument.

Restauratiesubsidie provincies

- Het kabinet stelt in 2023 eenmalig € 15 miljoen extra budget beschikbaar om een aantal urgente restauraties van grote monumenten te kunnen ondersteunen. Daarbij is het uitgangspunt dat provincies een zelfde extra bijdrage leveren, de restauraties een hoge bouwkundige urgentie hebben en projecten startklaar zijn.

Provincies vragen al langer om extra budget voor grote restauraties. U heeft een gesprek gevoerd met de gedeputeerde van Noord-Holland en een bestuurlijk overleg gehad met IPO. In beide gespreken heeft u aangegeven te zoeken naar financiering en de provincies gevraagd dat zelf ook te doen. U heeft bij VJN budget gevonden voor deze opgave en de provincies gevraagd welke monumenten aan uw uitgangspunten voldoen. Het overzicht dat u van IPO ontving (zie bijlage) overstijgt echter het beschikbare budget. Ook is de extra bijdrage van provincies beperkt. Met de huidige insteek van de brief geeft u de provincies gelegenheid om met passende voorstellen te komen. U geeft bovendien aan te onderzoeken wat nu daadwerkelijk de opgave is en of het financieringsstelsel voor monumentenzorg op langere termijn gebaat is bij decentralisatie van restauratiesubsidies. Matching is daarbij een belangrijk punt.

Artis heeft een urgente opgave en heeft u om subsidie gevraagd. In uw reactie op die brief – die u op verzoek ook naar de Kamer heeft gestuurd – heeft u

aangegeven dat verzoek onderdeel te maken van de gesprekken met de provincies.

De aanpak in de brief betekent dat een oplossing van Artis wacht op de reactie van de provincies. De gegevens van IPO over Artis lijken compleet en er blijkt een hoge urgentie uit. Het extra bedrag dat de provincie Noord-Holland beschikbaar stelt (€ 3 miljoen) staat echter niet in verhouding tot het gevraagde bedrag (€ 10 miljoen). Tegelijkertijd is € 3 miljoen het enige bedrag dat u nu goed zou kunnen verdedigen. Ieder hoger bedrag zou arbitrair zijn in het licht van uw uitgangspunt van matching en een lastig precedent scheppen voor de vraag van andere provincies. Dit ook in het licht van het beperkte extra budget van € 15 miljoen. Hoe meer er naar Artis/Noord-Holland gaat, hoe minder naar de andere provincies. Er is nu onvoldoende houvast om daar een balans in te vinden die ook goed is uit te leggen. Vandaar de extra uitvraag aan de provincies.

Subsidieregeling instandhouding monumenten (Sim)

- U verhoogt het Sim-budget structureel met € 3 miljoen. Het extra budget kan al worden benut voor de aanvraagronde 2023 die de RCE momenteel uitvoert.

U ontvangt separaat een nota met voorstellen voor de inzet van Loon- en prijsbijstelling 2023. Daarin is deze verhoging opgenomen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Geen

Bijlagen

- Kamerbrief Verkenning financiering monumentenzorg.
- Bijlage Kamerbrief: Toetsingskader risicoregelingen Rijksoverheid – NRF Achterborg.
- Brief van IPO betreft Noodlijst monumenten.